

«повага», «довіра», «співпраця». За нашими уявленнями вони складають тип «Діалогічні».

Четвертий кластер склали викладачі, які мають високі показники запобігання до маніпуляцій та проявляють високий рівень комунікативного авторитаризму. До співрозмовника вони ставляться як до об'єкта своїх маніпуляцій, при цьому проявляють домінування у процесі спілкування, небажання чути і розуміти співрозмовника, неповагу до його точки зору. При цьому використовують свій статус та професійну роль. Даний тип педагогів має назву «Авторитарні».

Резюмуючи викладене вище, варто акцентувати увагу, що одним із пріоритетних завдань підготовки майбутніх педагогів, які спроможні виховувати майбутнє покоління в умовах європейської інтеграції України, є формування у них навичок педагогів типу «Діалогічні».

Скрипко С. О., Повечера І. В.

РЕФЛЕКСИВНИЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Дані сучасних педагогічних досліджень і практика вітчизняної педагогічної освіти свідчать про зростаючий інтерес до проблем формування готовності майбутніх учителів до професійної діяльності. Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що готовність до будь-якої діяльності являє собою єдність професійної придатності особистості, що передбачає наявність трьох необхідних складових: індивідуальних особливостей, здібностей і характерологічних рис, суттєвих для успішної професійної діяльності; відсутність факторів, які роблять неможливими участь людини в професійній педагогічній діяльності; підготовленість до діяльності (знання, уміння, набуті в результаті професійної підготовки).

Формування готовності особистості до конкретного виду роботи здійснюється в декілька етапів. Необхідною умовою на

першому етапі є позитивне ставлення до діяльності, професії. Наступним етапом є засвоєння теоретичних знань та оволодіння практичними вміннями професійної діяльності, яке відбувається в процесі навчання. Заключним етапом є удосконалення знань та вмінь безпосередньо в процесі професійної діяльності. Цей етап може тривати впродовж всієї професійної діяльності вчителя (Зеер Е., 2005). Даний підхід був урахований нами при визначенні компонентів готовності майбутніх учителів технологій до професійної діяльності.

І. Гавриш визначає професійну діяльність вчителя як особливий вид діяльності, спрямований на передачу від старших поколінь молодшим надбань культури, створення умов для особистісного розвитку і підготовку до виконання певних соціальних ролей у суспільстві (Гавриш І., 2006).

У контексті нашого дослідження готовність майбутніх учителів технологій до професійної діяльності характеризує стан сформованості мотиваційного, когнітивного, предметно-практичного та рефлексивного компонентів у структурі особистості, які відображають здатність до засвоєння та застосування системи знань, умінь та навичок у професійній діяльності.

Наші розвідки мають на меті теоретичне обґрунтування сутності рефлексивного компоненту готовності майбутнього вчителя технологій до здійснення професійної діяльності. З окресленої мети завданнями даного дослідження є визначення необхідності та ефективності застосування рефлексивного підходу в процесі формування готовності майбутніх учителів технологій до професійної діяльності.

Рефлексія трактується як принцип людського мислення, предметний розгляд самого знання, критичний аналіз його змісту і методів пізнання, діяльність самопізнання, що розкриває внутрішню будову людини. Психологія розглядає рефлексію як процес самопізнання суб'єктом свого внутрішнього світу, стану психічних процесів. Г. Полякова розглядає педагогічну рефлексію як один із механізмів саморегуляції педагога, як здатність займатися самоаналізом, тобто спроможність критичного переосмислення власного досвіду (Полякова Г., 2006).

Рефлексивний компонент готовності до професійної діяльності визначається сформованістю в майбутніх вчителів технологій вмінь самопізнання й аналізу явищ власної свідомості та діяльності. До основних вмінь необхідно віднести: саморозуміння, самооцінку, самоінтерпретацію та самоконтроль. Важливою для професійної діяльності майбутнього вчителя технологій, на нашу думку, є рефлексія на цілепокладання, яка має наступні характеристики: прямий аналіз – цілепокладання від визначення актуального стану педагогічної системи до запланованої кінцевої мети; зворотній аналіз – цілепокладання від кінцевого стану до актуального; цілепокладання від проміжних цілей за допомогою прямого і зворотного аналізу. Рефлексія на етапі реалізації професійної діяльності супроводжується двома процесами: вчитель повертається на етап прогнозування, відстежуючи окремі складові концепції, та аналізує співвідношення власних можливостей і зовнішніх умов: аналізуються навички, педагогічні дії, зміст діяльності (Гончарова О., 2008).

Необхідність у самопізнанні виникає, коли вчитель виявляє протиріччя між своєю метою діяльності та її результатом. Так, погана успішність учнів спонукає вчителя замислитися над тим, що саме в його методиці викладання призводить до низьких результатів навчання, непорозумінь з учнями та колегами. Самоусвідомлення, аналіз власних помилок дає можливість вчителю усунути недоліки в діяльності, взаємодії, відновити рівновагу між собою і метою та результатами діяльності, дає можливість повернутися до мети та проаналізувати, чи не завищеним було очікування навчальних досягнень учнів. Це дає можливість вчителю узгодити мету діяльності, зміст та кінцеві результати.

Наші дослідження показали, що у традиційних умовах рефлексивний компонент готовності майбутніх вчителів технологій до професійної діяльності має переважно низький рівень. Відсутність самостійного формування даного компоненту приводить до необхідності впровадження комплексу заходів: формування базових знань з психології, методики та педагогіки, стимулювання інтересу до професійної діяльності, підвищення рівня методичної компетентності

майбутніх фахівців. Доцільно використовувати такі форми, як методологічний семінар, що пояснює важливість саморефлексії і самоконтролю у професійній діяльності та її науково-дослідницькі складові, тренінги, метою яких є набуття вмінь самоаналізу професійного потенціалу майбутнього фахівця, усвідомлення власної позиції щодо майбутньої професійної діяльності.

Отже, ефективне формування рефлексивного компоненту готовності майбутніх вчителів технологій до професійної діяльності можливе при наявності внутрішньої активності студентів та комплексу заходів в процесі навчання, спрямованих на самопізнання, саморозвиток та самоконтроль особистості. Даний компонент сприяє росту професіоналізму й проявляється у прагненні до постійного самовдосконалення. Показником рефлексивного компонента в структурі готовності до професійної педагогічної діяльності є сформованість рефлексивної позиції, тобто вміння педагога до самооцінки як суб'єкта професійної діяльності. Водночас дана проблема потребує подальшого експериментального дослідження.

Суц А. В., Андреева И. Н.

РАЗЛИЧИЯ В УСТАНОВКАХ К СЕКСУ МЕЖДУ БЕЛОРУССКИМИ И УКРАИНСКИМИ СТУДЕНТАМИ

Долгое время широкое обсуждение проблемы сексуальности в обществе находилось под запретом. На современном этапе достигнуты положительные сдвиги в массовом сознании по вопросам сексуальности, но это отнюдь не означает, что все проблемы в данной области решены. Исследования сексуальности особенно актуальны в юношеском возрасте, так как данный возрастной период характеризуется появлением значимых новообразований, детерминирующих дальнейшее развитие личности, а также устойчивых отношений к наиболее значимым сферам жизнедеятельности личности.